

מנקס נכבד *
האם שינה השופט דעתו

וראש המחלקה הפלילית במטה הארצי, רמיח אפרים הוספטר.

עד התביעה הראשון, סגן המפקח הכללי של המשטרה וראש אגף החקירות אברהם זלינגר, הוכיח עד מהרה כי אמנם החליט המטה הארצי לעמוד לימין הנאשם במתן עדות-שקר: "אינני רוצה לתת לך את התיק, אינני רוצה לתת לך את המיסמך", אמר בכל הדמגוגיות לתמיר, אתו סירב לפגוש להיפגש, השופט לא התכוון להרשות התנהגות כזו בפניו, אפילו אם העד הינו קצין גבוה ב"משטרת-ישראל. בתגובה להתפרצויות החודר רות והמשנות של זלינגר, שהיה עצבני מאד ובלתי-בטוח בעצמו, סקד השופט על סגן המפקח הכללי להתנצל בפני תמיר. זלינגר ציית.

המשפט נמשך. הנאשם, זינגר, כסס את אצבעותיו בעצבנות. זלינגר התמיד בסירובו לענות למרבית השאלות. אך גינוי-השטס לא היו חשובים. זלינגר סיפר כל מה ש"תמיר רצה שהשופט ישמע מפיו.

המשק

מרצע בשק

הורף 1957/58 הצטייר בעיני יצרני תה"ל בשה מראש בצבעים חרדים ביותר. מאריס הגיעו ידיעות משמחות על אוס-ת-השק ה"חדשה, שתכריח את כל הגשים חרות להיראות כקיסמים עטופים, ואת כל הנשים השמנות להיראות כשקיקסות, תוך כדי החד לפת כל המלחמה שלהן.

המיליונים שורמו לארץ בצורת פיצויים מגרמניה ליחידים, גרמו אף הם לחזון אויף סימי. השוק נראה מוכן לקלוט לפחות ב"25% יותר מאשר בעונת-החורף הקודמת. הקודמת.

גם יצואנים, שנכשלו ביצוא סחורותם לשווקים חיצוניים, קיוו לפצות את עצמם עתה בשוק המקומי המתרחב.

ניתוח אחר המוות. השבוע ישבו יצרני ההלבשה במשרדיהם, ערכו לעצמם מ"עין גימור-אחר-המחלת. עונת-החורף לא נג' מרה עדיין, אך כבר היה ברור כי כל התקוות התבררו המכירות לא זו בלבד שלא עלו, אלא אף נחתו.

מה גרם לכך שהמרצע שיצא מן השק היה כל כך בלתי-יעיל? ההשערות הסבירות ביותר:

כשישמע את ערעורם המנומק של אקשטיין, שמר ומנקס.

פרשת שטיינברג

סוף רשע למשפט

רשעות חסרת-טעם הביאה השבוע את ס.מ.מ. יוסף זינגר, ראש הלשכה הפלילית ב"מטה מחוז המרכז של משטרת ישראל, אל ססל הנאשמים באולם המשפט של שופט השלום יוסף מגור-יכהן בתל-אביב. כי רק הסבר אחד יכול להיות לעדות השקר, שמסר זינגר בפני שופט השלום מיה שמיר, בעת ביורר משפטו של הקצין שטיינברג, לפני יותר משנה: בלהיטותו להרשיע את שטיינברג בכל מחיר, החליט הקצין החתיק, ש"רצה למצוא חן בעיני מפקדיו, לסתות ביורר עין מדרך האמת.

שקרויו היו קטנים ובלתי-חשובים, אך ה"רשעות שבהם צפה ועלתה בכל אחד. זינגר סירב או להודות — לשאלותיו של עורך-הדין שמואל תמיר, פרקליטו של שטיינברג — כי שטיינברג היה זה שמסר מרצונו הסוב פריים שעריו לקידום החקירה נגדו. הוא גם סירב להודות כי חקר את מסקד הבולשת לשעבר, בדבר קשריו עם משרד עורך-הדין תמיר ושורת מתנדבים, ובדבר תעמולה ש"הוא ניהל כביכול לטובת הציונים הכלליים בכפרים הערביים במשולש.

המים היו ימי המתיתות הגדולה שלפני משפט עמוס בן-גוריון נגד שורת המתנדבים. עמוס, נביק וסתר הכריוו מלחמה על אחד הקצינים המוכשרים והנאמנים ביותר במש"טרת-ישראל. הכל היה כשר להכתמת שמו הטוב של הקצין שטיינברג.

התפרצות והתנצלות. רק פרט אחד שכחו עמוס ועוזריו, בעת המערכה הגדולה והמתוכננת היטב להשמצת שטיינברג: המ"דובר היה בקצין משטרה בעל חתק של עשרים שנות שרות. עם עבר עשיר של פעילות מסוכנות ונועזות, לא רצה שטיינברג לחתך לאויביו. אחרי שזוכה וטיהר מכל אשמה בבית-המשפט, החל לבנות לעצמו את חייו הפרטיים, התבסס כחוקר-פרטי מצליח ויצא למערכת-נגד. השבוע, בבית-משפט זה שלום בתל-אביב, החל השלב הראשון של מערכה זאת: הקצין יוסף זינגר, החוקר ר"הבמאי בעל-לית-השוא נגד שטיינברג, הרשב על ססל הנאשמים.

לעזרתו של זינגר, נוסף על עורך-הדין יעקוב הניגמן, אחד מעורכי-הדין הטובים ב"יותר בארץ. נזעק המטה הארצי כולו. בני"גוד מפורש לנוהג ולכללי ההתנהגות הנאותה בצבאות ובחילות המשטרה של כל אומות העולם, הופיע הנאשם לבוש במדי משטרה, כשנהגו הפרטי מביא אותו במכוניתו ישר לשער בית-המשפט.

יחד אתו, לאות האדה והודוה, התיצבו באולם המשפט מפקד המחוז אריה קלפרניר

למשקנה שיש להרשיע את מנקס בכל זאת, בניגוד לדעתו הקודמת, הרי לדעת כמה מש"פסנים היה חייב להסביר ולנמק זאת בפסק-הדין.

עד מספר 24. לא היתה זאת הטענה כבוד-המשקל היחידה. בפסק-דין קבעו ה"שופטים שעדותו של אקשטיין נגד מנקס אינה מספקת, מאחר ששותף אחר לפשע אינו יכול להעיד לבדו נגד רעהו. היה צורך ב"סיוע נוסף. את הסיוע הזה מצאו השופטים בעד-התביעה, אשר שמו נאסר לפרסום, ש"דבריו הוכיחו לדעת השופטים שאמנם היה ברשות מנקס אקדח דומה לזה בו בוצע ה"רצח.

עד זה החזיק, לרברי התביעה, מחסן נשק בשיתוף עם מנקס. במחסן נמצאו כלי-נשק ותחמושת, הדומים לאקדח בו בוצע הרצח. אקדח דומה נמצא גם במועדון סווס שבחצר ביתו של מנקס, בעת החיפוש של אנשי הש.ב. במקום.

הש.ב. הניח בביתו את האקדח. קרא מנקס בבית-המשפט. "המועדון הוא מקום ציבורי ומנקס אינו אחראי על העשה בו". טען קריצמן, המתכונן לחזור על טענתו בפ"ני בית-הדין העליון לערעורים, בהתמכו על פסק-דין רבים בנקודה זו.

בעל המחסן הוא עדי-המדנה, ואין להס"תייע בו לדעתו של אקשטיין, כדי להרשיע את מנקס במסירת האקדח לרצח". טוען קריצמן, בהוסיפו נימוק נוסף: "העד מספר עשרים-וארבע, איש הש.ב. שעקב אחרי מנ"קס ממחסן הנשק ואילו, ושיכול היה כמובן לאשר שמנקס לקח אקדח מן המחסן, נפסק עלידי השופטים שאמרו בפירושו: "על עד מס' 24 אין אנוהו יכולים לסמוך".

הפכפך ומפרי-חוק. שלושה עדים י"שירים הביאה התביעה והש.ב. כדי לשכנע את בית-המשפט בדבר קיומה של מחתרת שמנקס עמד בראשה, שלשתם נדחו בידי השופטים:

● ישראל טייג, בעל המחסן אשר לגביו האמינו השופטים לעדותו של מנקס, כי לא היה זה מחסן של המחתרת שלא היתה קיימת.

● העד מס' 24, שהוכרו כעד שקר.

● אריאל אליאשחילי, עליו אמרו השופ"טים בפסק-דינם: "אין אנו סומכים כלל על עדותו של אליאשחילי. הוא הפכפך, בלתי-יציב ומפרי-חוק. אין אנו מאמינים לו כלל — אפילו לא במעט שבמעט". היתה זאת עוד מכה ניצחת לש.ב., שאליאשחילי היה אחד ממודיעיו ושלחיו.

לטל היו נימוקים אחרים לערעור: טענתו כי לא הובאה עדות רפואית שתוכיח כי אמ"גם מת קסטנר כתוצאה מיריות אקשטיין, נתקבלה בידי השופטים. "למרות זאת, הס"תמכו השופטים על עדויות שמיעה, בקובעם כי קסטנר נפטר כתוצאה מהקליע שהובא לבית-המשפט", יטען טל בבית-המשפט ה"עליון.

טענה אחרת, משותפת לכל שלושת הפרק"ליטים, תהיה טענת צירוף של שתי ה"האשמות: אשמת הרצח והמחתרת. "דעתנו אינה נוחה מצירוף זה", אמרו השופטים קצרות, על אף שקבעו כי אינם מקבלים את הטענה.

אחרי שלושת ימי קריאת פסק-הדין בפרשת קסטנר, תצוף ותעלה פרשת-קסטנר שוב ב"בית-המשפט העליון, בעוד שבועות אחדים,

שמעוני הפך ציר מוסמך של ישראל בראנ"גון, בירת בורמה.

לפני חדשים אחדים נסתיים תפקידו של שמעוני בארץ זו. הוא הוחזר ארצה, אולם לא למשרתו הקודמת במחלקת אסיה. היה צורך למצוא לו תפקיד חדש.

המוח הגדול, המכונן את מינויי הפקידים בישראל, לא שכח כי שמעוני הוא איש המזרח. לכן לא הופתע איש, מלבד שמעוני עצמו, כאשר קיבל סוף-סוף החודש את מינויו החדש.

איש-המזרח, היודע ערבית, וגם קצת בור"מאית וסאנסקריט, מונה לראש מחלקת מזרח אירופה — האזור היחיד בעולם שאין לו שום מושג עליו, שמעולם לא התעניין בו, ושאין הוא יודע אף אחת מלשונותיו.

מחתרת

תעלומת השו"מ השלישי

בשעות הראשונות שאחרי מתן פסק-הדין במשפטם של יוסף מנקס, זאב אקשטיין ודן שמר, שנמצאו חייבים ברצח בכחנה תחילה של ד"ר ישראל רודולף קסטנר, נדמה היה כי פסק דינם השקול של שלושת השופטים המחוויים, יהיה גם המלה המשפטית האחרונה בפרשה זו.

פסק-הדין הדהים בראש וראשונה את ה"תובעת מרים בן-סורת ושולחיה, מטה הש.ב. ומנגנון-התושק על כל שלוחותיו. כי הנשיא ה"תן של בית-המשפט המחוזי, מרדכי קנת, הקריא בקול ברור את החלטתו והחלטת חבריו: "אף אחד מהיסודות האלה (הדרושים להוכחת קיומה של מחתרת טירוריסטית) לא הוכח... המשמעות הפוליטית של מילים קצרות אלה, היתה ברורה: הארגון ה"טירור" ריכסי, שרצח כביכול, לדברי מנ"ג-התעמולה העצומה של הש.ב. במשך שנה תמימה, את ד"ר ישראל קסטנר, לא היה קיים מעולם. אולם, אחרי שפרשו למשרדיהם, התייעצו בחבריהם בקצוצ ובמשפחות שולחיהם, ה"ר"דעו גם שלושת פרקליטי ההגנה, מקס קריצמן, אלכסנדר טל ויעקוב הניגמן, כי בדעתם להגיש ערעורים מנומקים היטב על פסק-הדין, שגזר על שולחיהם עונש מאסר"עולם.

הפרט שנעלם. מה שבלט יותר מכל,

אחרי שהגיעה קריאת פסק-הדין לתומוה, הי"תה פרשה שזכתה בינתים לתואר "תעלומת השופט השלישי".

אחרי שנסתיימו עדויות התביעה במשפט, קם עורך-הדין קריצמן, ביקש לשחרר את מנקס אפילו מן החובה לענות להאשמה. הוא דרש לזכותו בו במקום, כי כך טען, לא הובאו אפילו הוכחות "לכאורה" נגד מנקס.

ואו קרה הדבר שגרם לסנסציה. שלושת השופטים התפלגו לשני מחנות. שניים מהם דחו את בקשת קריצמן. אולם השופט ה"שלישי, שוהותו לא נודעה, קיבל את הטע"נה. הוא החליט כי אין לחייב את מנקס להשיב להאשמה.

לתמהונם של משפטנים רבים, שהתענינו בפרשה, לא הוזכר פרט זה לגמרי בפסק-הדין הסופי, שהרשיע את מנקס ברצח, על דעת כל שלושת השופטים. הדבר עצמו היה מ"תיע למדי, כי בעדויות הסניגוריה לא הובאו שום הוכחות נוספות נגד מנקס, פרט לעדותו של אקשטיין, שלא יכלה להרשיע את מנקס ללא סיוע נוסף.

אם שינה אחד השופטים את דעתו והגיע

סגן-מפקח-כללי זלינגר (מעייד בישיבה)
האם דיבר שטיינברג מרצונו?